

**KOMUNIKACE
VĚDY**

- 21. 2. Tisková zpráva: jak připravit tiskovou zprávu; Rozhovor: jak připravit rozhovor
- 6. 3. Realizace rozhovoru; Jak připravit podcast
- 20. 3. Nahrávání podcastu
- 3. 4. Video: vytvoření námětu, návrh na realizaci
- 15. 5. Prezentace videí

CO JE TO KOMUNIKACE VĚDY?

- Komunikace vědy (Science Communication) je praxe sdílení informací za účelem zvýšení povědomí společnosti o vědeckých tématech a výsledcích
- Nejčastěji se při této praxi pokládají tyto otázky: Jaké jsou klíčové informace, které chci komunikovat? Jakým způsobem a v jaké formě předávat informace? Kde? Kdy? Komu?

PROČ KOMUNIKOVAT VĚDU?

PROČ KOMUNIKOVAT VĚDU?

- Upozornit na vážné a aktuální problémy, o kterých by společnost měla vědět.
- Věda je financovaná z peněz daňových poplatníků. Pro podporu vědy a dalšího čerpání těchto financí je zapotřebí, aby společnost věděla, jak jsou tyto finance využívány a jaké přinášejí výsledky.
- Zvýšené povědomí o vědě a jejich aktuálních výsledcích jsou klíčové informace pro politiky a osobnosti, které mají zásadní slovo ve velkých například státních rozhodnutích. (např. Covid 19, otázka nakládání s poškozenými historickými objekty...).
- Inspirovat další generaci vědců.

KDO JE KOMUNIKÁTOR VĚDY?

- Člověk, který předává informace o vědeckých výzkumech a výsledcích. Většinou jde o předávání informací zábavnou, zajímavou formou určenou pro laickou veřejnost.
- Tým lidí, kteří pomáhají badatelům s různými formami prezentování/předávání jejich vědeckých výsledků veřejnosti
- Průvodci, edukátoři,...

JAK KOMUNIKOVAT VĚDU?

VNITŘNÍ
(odborná)

VNĚJŠÍ
(popularizační)

Odborník k odborníkovi

VNITŘNÍ

Odborník k laikovi

VNĚJŠÍ

VNITŘNÍ

Konference, vědecká
monografie, abstrakt,
odborná renceze, anotace...

VNĚJŠÍ

VNITŘNÍ

Konference, vědecká
monografie, abstrakt,
odborná renceze, anotace...

Formální, akademický,
trpný, objektivní, argumenty,
spisovný, terminologie

VNĚJŠÍ

VNITŘNÍ

Konference, vědecká monografie, abstract, odborná reenceze, anotace...

Formální, akademický, trpný, objektivní, argumenty, spisovný, terminologie

VNĚJŠÍ

Věřejná přednáška, kniha pro široké publikum, dokumentární film, podcast, blog, příspěvky na sociálních sítí...

VNITŘNÍ

Konference, vědecká monografie, abstrakt, odborná renceze, anotace...

Formální, akademický, trpný, objektivní, argumenty, spisovný, terminologie

VNĚJŠÍ

Věřejná přednáška, kniha pro široké publikum, dokumentární film, podcast, blog, příspěvky na sociálních sítí...

Jednoduchý, neformální, aktivní, emoce, přirovnání, příběhy

VNITŘNÍ

Konference, vědecká monografie, abstract, odborná renceze, anotace...

Formální, akademický, trpný, objektivní, argumenty, spisovný, terminologie

média

studenti

vědec z jiného oboru

VNĚJŠÍ

Věřejná přednáška, kniha pro široké publikum, dokumentární film, podcast, blog, příspěvky na sociálních sítí...

Jednoduchý, neformální, aktivní, emoce, přirovnání, příběhy

ZAHRANIČNÍ PŘEDNÁŠKY A ČLÁNKY PRO VEŘEJNOST

- TED talks
- <https://ashortscientist.wordpress.com>
- <https://theconversation.com/europe>

KOMUNIKACE VĚDY V ČESKÉ REPUBLICE

- www.vyzkumveda.cz (<https://vedavyzkum.cz/z-domova/z-domova/komunikace-vedy-jak-a-proc-komunikovat-vedu>)
- 2020, 2022, 2023 konference na téma Komunikace vědy
- AFO Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů v Olomouci → Whatch and Know

59. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL POPULÁRNĚ-VĚDECKÝCH FILMŮ

23. – 28. 4. 2024 / OLOMOUC

Filmy, přednášky, workshopy, koncerty, hosté, fanoušci a hlavně VĚDA. Pracujeme na tom, aby další AFO bylo zase tím nejlepším festivalem v této galaxii! Sledujte naše sociální sítě i web. Postupně budeme dávkovat porce vědy, než přijde hlavní klimax – AFO59.

PŘÍKLADY AKTIVIT MASARYKOVY UNIVERZITY

- Science Slam (+podcast)
- Noc vědců
- Týden vědy
- Den otevřených dveří (FF MUNI)
- MjUNI

- Magazín M, newsletter pro zaměstnance,
- Archeologie a Centrum raně středověkých studií, bude vydávat od července vydávat časopis o humanitních vědách a jejich roli v minulosti, současnosti a budoucnosti

NOCC

VĚD

ČŮ

6/10

2023

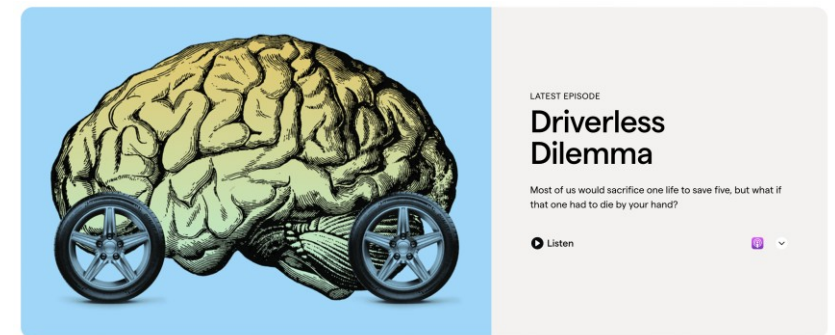
PŘÍKLADY AKTIVIT SEMINÁŘE DĚJIN UMĚNÍ

- R&B (Renezance a Baroko)
- Středověc Jinx
- SeminArt
- SmART Talks
- Galerie Edikula

PODCASTY

- České
  - Přepiště dějiny
  - Středověk (jinak) trvá
  - Věda na dosah
  - Balastr
  - Podcasty vysokých škol: UTB, Studio UHK..
  - Science Slam
- Anglické
  - RadioLab
  - Sawbones
  - ...

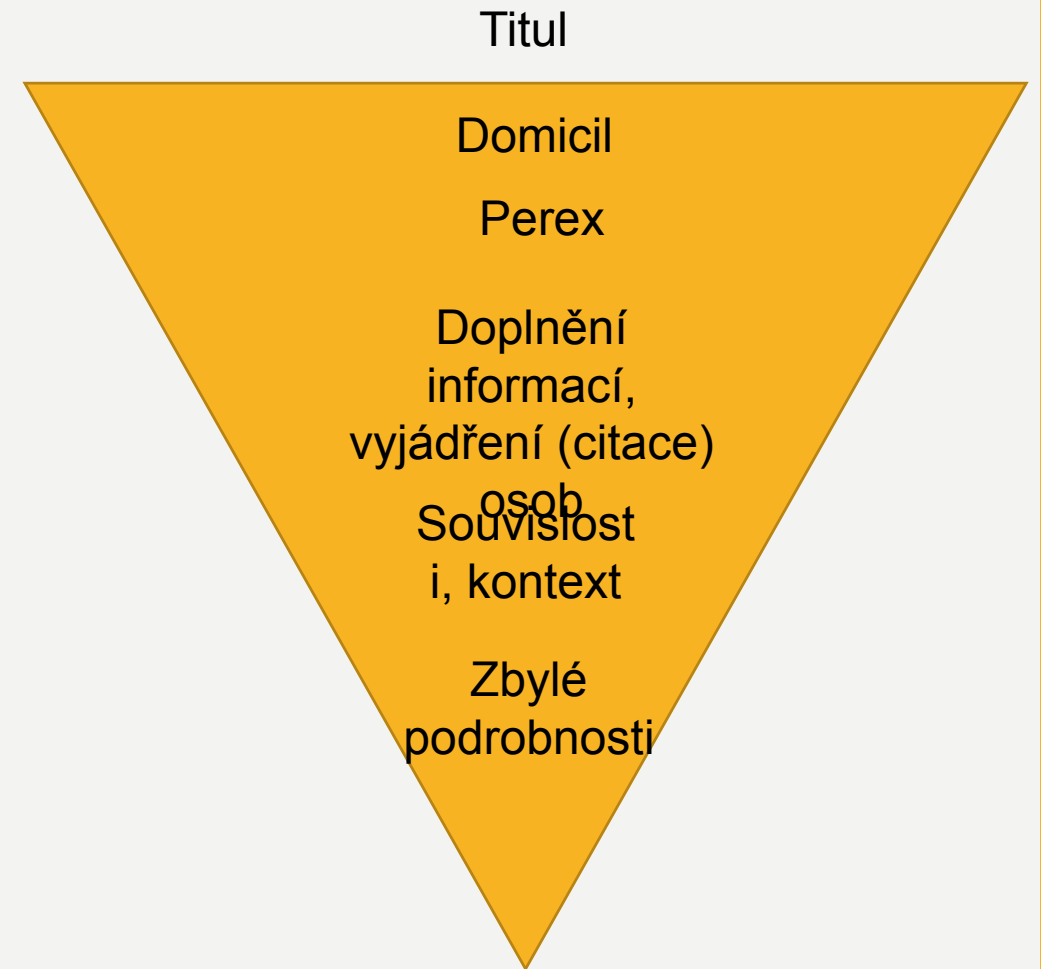
KOMUNIKACE S MÉDII

TISKOVÁ ZPRÁVA

- Tisková zpráva je text, určený pro novináře (nebo jiný sdělovací prostředek), který ho/ji informuje o důležité události, objevu nebo kauze. V tiskové zprávě musí informace odpovídat na otázky: kdo, co, kdy, kde, jak a proč?
- S textem následně pracuje novinář, tudíž se nedoporučuje jej posílat ve formátu PDF

STRUKTURA TISKOVÉ ZPRÁVY

- Titul
- Domicil (údaj o datu a místo vzniku TZ)
- Perex (rozvíjí titul a stručně shrnuje téma TZ: co, kdo, kdy, kde, jak a proč, max. 5 řádků)
- Citace: přímá řeč osoby, která je pro téma TZ důležitá
- Kontakt
- Informace o instituci, firmě, organizaci (+ logo)
- Přílohy

- Délka TZ 2–4 odstavce

JAZYK TZ:

- Ve 3. osobě
  - Formální
  - Srozumitelný
  - Stručný
-
- Bez superlativů
  - Bez neznámých zkratek
  - Bez terminologie (pokud je zapotřebí, musí být vysvětlena)
  - Bez bodů

KDY A KAM POSLAT TZ?

Kdy: aktuálnost

Kam: Přímý kontakt s novinářem, reportérem

Skrze archiv tiskových zpráv konkrétní instituce:

<https://www.muni.cz/pro-media/archiv-tiskovych-zprav>

<https://moravska-galerie.cz/kategorie/tiskova-zprava/>

<https://artalk.cz/category/artservis/tiskove-zpravy/>

- Co pak?

ÚKOL

- Napsat tiskovou zprávu
- Poslat do 28. 2. 2024 na email anna.kelblova@phil.muni.cz

KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ

3. SKUPINY

Mající zájem

Mající pocit, že se v
tématu orientují

Nemající zájem

KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ

- Pozornost a odbornost klesá →
  - Zjednodužit jazyk
  - Omezit terminologii (pokud musím použít odborný termín, je zapotřebí ho vysvětlit)
  - Jednoduchá podoba jazyka
  - Neformální jazyk
  - Příběhy/storytelling

STORYTELLING/PŘÍBĚH

začátek

průběh

konec

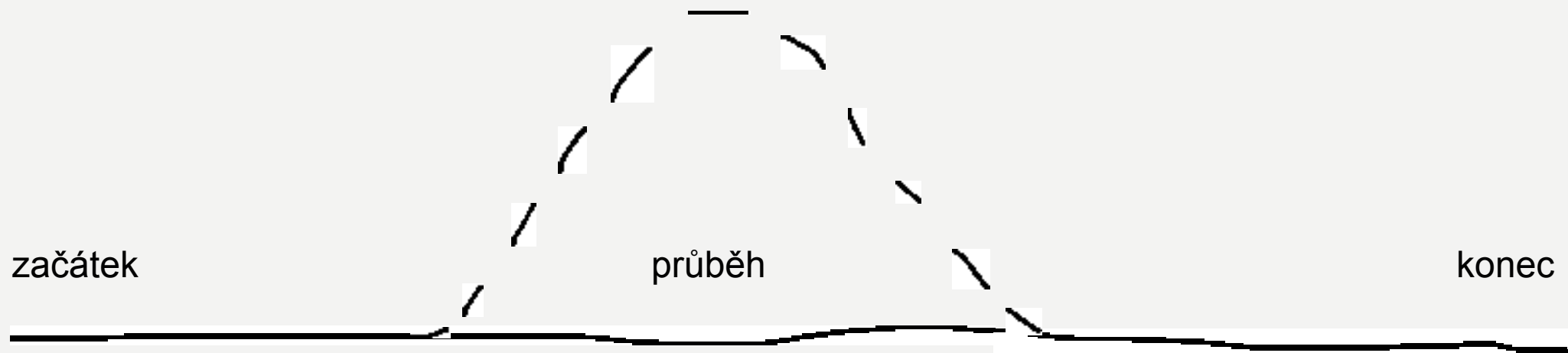

začátek

průběh

konec

Protagonista → věděl
Zápleťka → Proč se
výzkum dělá?

Protagonista → vědec
Zápletka → Proč se
výzkum dělá?

Obtíže → jaké metody,
nastaly potíže? Jak to
probíhalo?

začátek

průběh

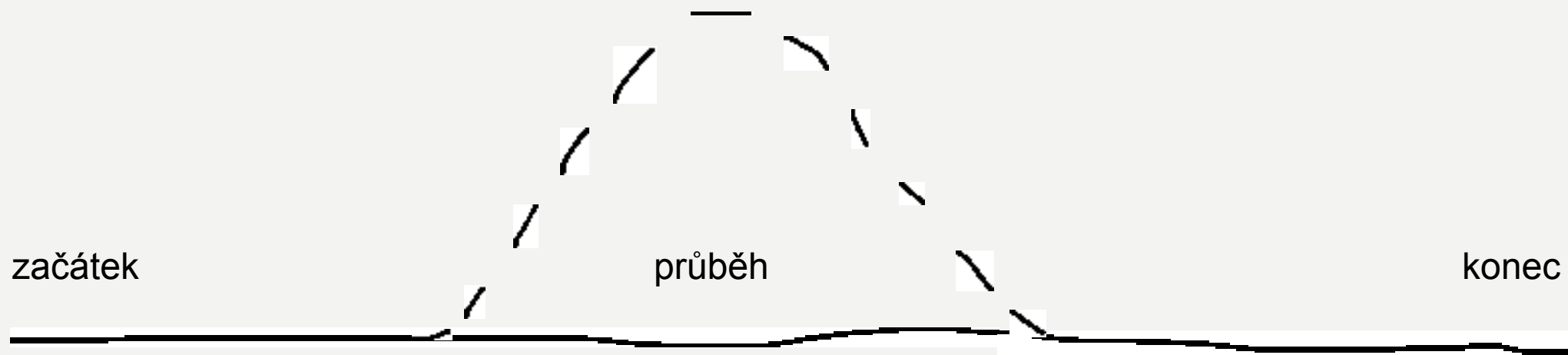
konec

Protagonista → věděl
Zápletka → Proč se
výzkum dělá?

Obtíže → jaké
metody, nastaly
potíže? Jak to
probíhalo?

výsledek
Poučení →
diskuze

Protagonista → vědce
Zápletka → Proč se
výzkum dělá?

Obtíže → jaké metody,
nastaly potíže? Jak to
probíhalo?

výsledek
Poučení → diskuze

Příběh vědce

Příběh objektu

Příběh
výzkumu

- ARTE.TV – dokumentární filmy s titulky
- TedTalks
- Vedavyzkum.cz
- Watch and Know (od AFO)

ROZHOVOR

DRUHY ROZHOVORU

- Podle průběhu:
  - Osobní
  - Korespondenční
  - Videohovor
- Druhy výstupu rozhovoru:
  - Psaný
  - Video
  - Podcast
  - ...

PŘÍPRAVA NA ROZHOVOR

- Kdo je cílová skupina?
- Domluva s respondentem (Kdy, kde, jaké téma, jak dlouho bude rozhovor trvat a kde hovor budete publikovat)
- Zjistit si o respondentovi informace:
  - Kdo to je?
  - co dělal a dělá? (projekty, publikace, studium, výstavy...)
  - zda náhodou neexistuje rozhovor na podobné téma
- Vytvořit otázky s linií příběhu:
  - Okruhy:
    - Začátek – neznámé
    - Průběh – odkrývat neznámé, doplňovat informace
    - Konec – rozuzlení, výsledek, poučení
- Formální stránka otázek:
  - Vyhnout se tzv. uzavřeným otázkám, na které se dá odpověď pouze ano nebo ne. Vytvářejte tzv. otevřené otázky na které se musí odpověď, alespoň jednou větou.
  - Pužívejte spíše “JAK” než “proč”
  - Vyhněte se otázkám, které nutí respondenta odpovídat za někoho jiného
- Zajistěte si diktafon

OKAMŽIK PŘED ROZHOVOREM

- Místo
- Nálada
- Funguje vám diktafon?

ROZHOVOR

- Nahráváte?
- Pište si poznámky
- Při rozhovoru:
  - Bud'te příjemní, vytvořte příjemnou atmosféru
  - držte se cíle
  - dobře poslouchajte a doptávejte se. Nedržte se striktně seznamu otázek. Reagujte na odpovědi respondenta a pak se můžete zase vrátit ke svým připraveným otázkám
  - soustřed'te se plně na respondenta a mějte o něj zájem
  - Nesnažte se respondenta tlačit do potvrzení vašich vlastních názorů
  - Dejte respondentovi čas na odpověď

VÝSTUP (ČASOVĚ NÁROČNĚJŠÍ NEŽ SAMOTNÝ ROZHOVOR)

- Podcast
- Video
- Článek formou:
  - otázky a odpovědi
  - příběhu se zakonponovanými citacemi (Vy vyprávíte)
  - příběhu s citacemi mezi odstavci
  - z pohledu respondenta (1. osoba)

TEXTOVÁ ÚPRAVA ROZHOVORU

- Vaším úkolem je z mluveného slova udělat čtivý textem →
  - Smažte vyplňková slova **takže, nějaký, prostě...**
  - Pokud není ukazovací zájmeno **ten, ta, tato, tento,**... záměrně použito, pokládá se za vyplňující slovo a taktéž ho vymažte. Není potřeba pro psaný text
  - Pokud se Vám to bude hodit, otázky můžete zpřeházet
  - Pokud se v některých otázkách budou informace opakovat, můžete je samozřejmě vynechat
  - Vynechejte formální fráze na začátku rozhovoru (přivítání, oslovení...)
  - Taktéž je důležité zachovat osobnost dotazovaného

Po úpravě rozhovoru je zapotřebí, abyste rozhovor před vydáním ještě jednou jednou poslali člověku, s kterým jste rozhovor dělali.

PŘÍKLADY

Jak se seminář dějin umění, konkrétněji Centrum ranně středověkých studií spojilo s ČTART a co tomu předcházelo?

No, tak, toto není úplně otázka na mě, ale odpovím ji, protože vím jak to začalo. Je to vlastně o tom, že Ivan Foletti, pan profesor, už dříve psal nějaké články na ČT Art stránky o..., myslím že jeden z prvních článků byl o nějakých Mariánských poutích a reagoval myslím na nějaký aktuální problém. Oni mu to nějak vydali, a na základě toho jako, se jich zeptal, jestli by jako neměli zájem o něco, co jako je, pro širokou veřejnost a zároveň to jako popularizuje dějiny umění jako obor, ale nějakým stravitelným způsobem typu že právě se zaměříš na jeden prostě předmět a ten předmět nějakým způsobem zpracuješ od počátku až do současnosti, proto taky ten název jakože to nějak zaktuálníš. Takže ukážeš že středověk není, to něco hrozně daleko, ale je to prostě věc která je spojená s námi tady a teď. Takže to byl jako ten point. A to bylo jak jsme se dostali k České televizi. Nebylo to, že by nás oslovili, že by za námi přišli a prosili nás at' Centrum raně středověkých studií a Seminář dějin umění, jako něco vydává pro ně, ale byla to spíše jako spolupráce, která teda ale naopak jako velmi dobře funguje a takže to dál jako pokračuje. Takže teď už si dokážu představit že by za námi i přišli.

PŘÍKLADY

Jak se seminář dějin umění, konkrétněji Centrum ranně středověkých studií spojilo s ČTART a co tomu předcházelo?

~~No, tak, toto není úplně otázka na mě, ale odpovím ji, protože vím jak to začalo. Je to vlastně o tom. Nápad na spolupráci vznikl tak, že profesor Ivan Foletti, pan profesor, už dříve psal nějaké články na ČTArt stránky. e..., myslím že, a Jeden z prvních článků byl o nějakých Mariánských poutích a reagoval tím na myslím na nějaký aktuální problém. Oni mu to nějak vydali, a na základě toho jako, se jich zeptal, jestli by jako neměli zájem o něco, e jako je, pro širokou veřejnost a zároveň by to jako popularizovalouje dějiny umění jako obor, ale nějakým stravitelným způsobem. Například tak, typu že právě každý díl by byl zaměřený na jeden přestě předmět a ten předmět nějakým způsobem by byl zpracovaný od počátku až do současnosti. Proto taky ten název – zaktuálnění historického předmětu a jeho kontextu vzniku, jakože to nějak zaktuálníš. Tím Takže se ukáže, že středověk není, to něco hrozně daleko, ale je to přestě věc, která je spojená s námi tady a teď. Takže to byl jako ten point. A to bylo jak jsme se dostali k České televizi. Nebylo to, že by nás oslovili že by za námi přišli a prosili nás at' Centrum raně středověkých studií a Seminář dějin umění, jako něco vydává pro ně, ale byla to spíše jako spolupráce, která teda ale naopak jako velmi dobře funguje a takže to dál jako pokračuje. Takže teď už si dokážu představit že by~~

STRUKTURA PSANÉHO ROZHOVORU

- Titulek
- Perex – informace o korespondentovi a k tématu rozhovoru
- Rozhovor (+Mezitimuly – rozdělují jednotlivé sekce otázek. Shrnují, co se čtenář dozvěděl před tím a co ho čeká.)
- Závěr
  - podle požadavků media, kde chcete článek publikovat
  - jména tvůrce/ů rozhovoru
  - doplňující informace

FASCINÁCIA HREBEŇMI

Gajane Achverdjanová študovala fenomén neskorootických a ranostredovekých hrebeňov vo svojej magisterskej práci a fascinácia týmito predmetmi – v dnešnej dobe častokrát považovanými za takmer bezcenné – jej zostala doteraz. "Ak by som mala o niečom písať celý život, budú to hrebene," hovorí Achverdjanová.

Akú úlohu hrali hrebene pri krste?

Táto téma je veľmi komplexná a preto je problém vysvetliť to nejakou generalizovane. V mojom výskume som sa zamerala len na malú skupinu hrebeňov, ktoré pri liturgii mohli hrať úlohu, a to tých kresťanských, ktoré vznikli približne v rokoch 300 až

600. Spoločným znakom týchto hrebeňov je, prirodzene, kresťanská ikonografia a poväčšinou materiál – slonovina. Tento materiál je veľmi drahý, luxusný a bol používaný i na iných liturgických predmetoch ako napríklad skrinky na relikvie. Základom mojej hypotézy, podporenej predošlým výskumom, bolo, že hrebeň v minulosti slúžil nielen ako osobný predmet dennej potreby, ale rovnako i ako predmet symbolický, očisťujúci. Dnes hrebene bežne používame utilitárne, avšak v minulosti bola dôležitá jeho symbolická – pri česaní z vlasov nebol odstraňovaný len prach, ktorý sa v nich počas dňa nazbieral, ale i vnútorná nečistota, či hriech. V období 4. až 6. storočia boli mnohí ľudia krstení v dospelom veku a jednou z častí krstu, ktorý bol nesmierne komplexným rituálom, bolo práve prehrabnutie vlasov hrebeňom. Ku koncu krstu, po vyjdení z vody, pravdepodobne diakon, pomocník hlavného vykonávača krstu, namočili hrebeň do posväteného, očisteného oleja a týmto hrebeňom prehrabol krstencovi vlasy. Následne sa z pohana stal

Gajane Achverdjanová v Knižnici Hansa Beltinga na Seminári dejín umenia Masarykovej univerzity.

© Alina Zaidullina

PŘÍKLADY

- <https://vedavyzkum.cz>
- <https://www.em.muni.cz>
- (<https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/15560-urcita-mira-stresu-je-prospesna-tvrdi-libor-ustohal>; <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/15334-studie-piti-alkoholu-u-deti-cim-driv-tim-vic-2>)

Záznam rozhovoru:

<https://plus.rozhlas.cz/host-studia-leonardo-archeolog-jiri-machacek-6602561>

SKUPINOVÝ ÚKOL

- Vytvořte **5–10 otázek**
- Soubor otázek mi pošlete od každé skupiny do pondělí **4. 3. 2024**
- Vyberte jednoho zástupce skupiny, který bude vést rozhovor